

NOUL CONCEPT AL OCROTIRII PERSOANEI FIZICE MAJORE CONSACRAT ÎN CONȚINUTUL CODUL CIVIL AL REPUBLICII MOLDOVA

Grigore ARDELEAN
doctor în drept, conferențiar universitar
al Catedrei Drept privat a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

Andrian CREȚU,
doctor în drept, conferențiar universitar
al Catedrei „Drept privat” a Academiei Ștefan cel Mare a MAI

Rezumat

De la apariția dreptului, principala sa preocupare, pe lângă cea de a face viața omului mai sigură din punct de vedere juridic, a fost și rămâne a fi protecția lui sub toate aspectele (integritatea fizică și mintală, interesele legitime de orice fel, libertatea de exprimare și deplasare, dreptul la proprietate și alte drepturi patrimoniale etc.).

În mod firesc, această grijă pe care o poartă dreptul față de ființa umană, impune a fi distribuită proporțional tuturor ramurilor din care se compune, fiecare având specificul ei de intervenție, dictată de felul misiunii încredințate. Dintre acestea, rolul cel mai important îi revine dreptului privat, asumat și îndeplinit prin intermediul dreptului civil, susținut în unele privințe de normele dreptului familiei, în special, atunci când se cer a fi ocrotite interesele minorilor.

Cuvinte cheie: persoana fizică, tutore, curator, ocrotire contractuală, mandat de ocrotire în viitor, ocrotire judiciară, drept personal nepatrimonial, drepturi patrimoniale, reprezentare.

Summary

Since the advent of law, his main concern, in addition to making man's life more secure from a legal point of view, has been and remains his protection in all respects (physical and mental integrity, legitimate interests of any kind, freedom of expression and movement, the right to property and other property rights, etc.).

Naturally, this rightful care for the human being requires that it be distributed in proportion to all the branches of which it is composed, each with its own specificity of intervention, dictated by the type of mission entrusted to it. Of these, the most important role is played by private law, assumed and fulfilled through civil law, supported in some respects by the rules of family law, in particular when the interests of minors are required to be protected.

Keywords: natural person, guardian, curator, contractual protection, future protection mandate, judicial protection, non-patrimonial personnel right, patrimonial rights, re-representation.

Introducere. Deși misiunea comună a tuturor ramurilor dreptului o constituie garantare respectării drepturilor omului, ocrotirea juridică a intereselor patrimoniale, dar în principiu, și cele personal nepatrimoniale, constituie preocuparea de bază a dreptului civil. Așa se face, că unele ramuri ale dreptului au o implicație directă în proclamarea, garantarea și apărarea drepturilor persoanei (ramurile dreptului privat având în față ramura dreptului civil), iar altele (ramurile dreptului public - dreptul penal, dreptul contravențional) capătă rolul de supraveghetor al modului de respectare a lor, iar în cazul devierii de la regulile prescrise de primele, sunt obligate să acționeze prin a condamna pe cei ce au admis acest fapt.

În respectiva consecutivitate a expunerii, nu trebuie să uităm de rolul dreptului constituțional ce ține loc de întâietate în asigurarea ocrotirii juridice a persoanei, după care urmează cel al dreptului civil, pe segmentul ocrotirii drepturilor subiective civile. Anume acest segment și reprezintă obiectul de studiu al compartimentului de față – ocrotirea drepturilor subiective civile ale persoanei majore prin mijloace de drept civil.

Scopul articolului se naște din intenția examinării cadrului juridic actual în materia ocrotirii persoane fizice majore, context în care legiuitorul a decis să fie modificat conceptului ce a stat până nu de mult la baza reglementării respectivei instituții.

Metodele și materiale aplicate în procesul studiului fac parte din categoria celor mai diverse, fiind utilizate metodele cele mai eficiente în materia cercetării juridice, dintre care enumerăm: metoda analizei, metoda sintezei, metoda deducției, metoda sistemică, metoda istorică, metoda comparativă, precum și metoda empirică.

Rezultate obținute și discuții. În contextul examinării *instituției ocrotirii persoanei fizice*, prin aceasta trebuie de înțeles procedeu juridic de aplicare a ansamblului mijloacelor de drept civil prin intermediul cărora se asigură recunoașterea și protecția drepturilor civile subiective și intereselor îndreptățite ale ocrotitului, precum și mijloacele de protecție ale persoanei fizice, participante la circuitul civil [9, p. 137].

După cum susținem și în conținutul altor lucrări [6, p. 116], în general, nu există instituție juridică sau normă a dreptului civil care să nu abordeze direct sau implicit problema ocrotirii intereselor legitime ale persoanelor fizice. Or, prin absolut fiecare normă, privită individual sau combinat, dreptul civil contribuie la ocrotirea drepturilor subiective, iar în mod concomitent și a subiectelor cărora le aparțin, adică persoanelor fizice. În concret, normele dreptului civil au misiunea de a ocroti persoanele fizice, în primul rând, prin recunoașterea și apărarea drepturilor subiective civile, iar în al doilea rând, prin toate celelalte instituții ale sale care, în mod implicit, sunt concentrate tot asupra ocrotirii intereselor ei legitime (nulitatea actelor juridice, în special cea relativă care protejează interesul personal al celui implicat în ra-

porturi juridice civile; instituția prescripției extinctive și achizitive, limitarea capacității de folosință de dragul ocrotirii intereselor persoanei; capacitatea de exercițiu restrânsă, reprezentarea legală a persoanei fizice; gestiunea patrimoniului altuia fără mandat etc.).

Cu toate acestea, dacă mijloacele enumerate se aplică deopotrivă în scopul asigurării protecției juridice a intereselor tuturor persoanelor fizice, atunci, în dreptul civil, *instituția ocrotirii persoanei fizice* vizează doar anumite categorii de persoane, în special, cele care din anumite cauze nu sunt în stare să-și exercite drepturile subiective civile de sine stătător, dar nici nu le este permis acesta fapt, din considerente de protecție a lor.

După cum spuneam, exercitarea drepturilor subiective civile și asumarea obligațiilor, precum și recurgerea la mijloacele de apărarea a lor, este garantată fiecărei persoane, în preponderență, de normele dreptului civil. În pofida acestui fapt, există categorii de persoane fizice care nu pot beneficia de aceste garanții de sine stătător din cauza vârstei, stării precare de sănătate fizică sau mintală, considerent din care legea civilă a consacrat mijloace speciale de ocrotire a respectivelor categorii de persoane aplicate de cei împuterniciți în acest sens.

Prin urmare, de mijloacele speciale de ocrotire a persoanei fizice pot beneficia doar două mari categorii de subiecți: *minorii*, dar și *persoanele majore* cu anumite deficiențe fizice și psihice ce ar afecta negativ capacitatea lor de înțelegere a esenței, consecințelor și valorii actelor prin care urmează a se angaja în raporturi juridice de orice fel. Deci, în lucrarea de față intenționăm a ne preocupa de instituția ocrotirii persoanelor fizice majore, în condițiile în care conceptul ce stă la baza reglementărilor actuale, între timp, a suferit importante modificări.

De altfel, după esență, instituția ocrotirii judiciare nu este nouă pentru dreptul civil moldav, ea a existat sub un alt format și în Codul civil în versiunea de până la 1 martie 2019, în condițiile în care *persoana care în urma unei tulburări psihice (boli mintale sau deficiențe mintale) nu poate conștientiza sau dirija acțiunile sale poate fi declarată de către instanța de judecată ca incapabilă* (fostul art. 24 din CC). Spunem că ocrotirea judiciară avea o altă fațetă decât actuala, având în vedere că persoanele afectate de boli sau deficiențe mintale erau declarate incapabile, respectiv asupra lor se instituia tutela, ceea ce nu se întâmplă și în versiunea Codului civil modernizat. Aici, respectivele categorii de persoane nu sunt declarate incapabile, ci sunt luate sub ocrotire judiciară sub forma tutelei și curatelei și nu numai, fiind accesibile pentru ele și ocrotirea judiciară provizorie [6, p. 167].

Astfel, după conceptul reglementărilor actuale în materie, **persoanele majore** cu deficiențe fizice, mintale sau psihologice care nu pot, în mod deplin, să conștientizeze acțiunile sale sau nu-și pot exprima voința, sunt ocrotite prin:

- *măsuri de ocrotire contractuale* realizate prin:
 - ocrotitor autorizat;
 - mandat de ocrotire în viitor.
- *măsuri de ocrotire judiciare*, realizate prin:
 - ocrotire provizorie;
 - tutelă și curatelă.

Nominalizam la această ultimă categorie de subiecți și persoanele cu deficiențe fizice. În acest sens, amintim că Codul civil al RM în versiunea de până la 1 martie 2019, consacra pentru această categorie de persoane instituția *curatelei sub forma patronajului* (art. 48 alin. 3), destinată administrării patrimoniului persoanei care nu putea exercita acest drept din cauza stării fizice precare (vârstă, invaliditate). În noua redacție s-a renunțat la această instituție lăsând să se înțeleagă că patrimoniul acestor categorii de persoane ar putea fi administrat fără nici o restricție de către copii acestora în calitate de reprezentanți legali sau de reprezentanții convenționali în baza unui contract de mandat sau în cazul în care acesta nu are copii sau posibilitate de a apela la o asemenea reprezentare, de către curator în cadrul instituției ocrotirii judiciare. Or, potrivit art. 65 alin. 1 CC, persoana fizică care a atins majoratul sau care a dobândit capacitate deplină de exercițiu pe altă cale legală și care, în urma unei boli mintale, a unei **deficiențe fizice**, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința poate beneficia de o măsură de ocrotire, instituită în funcție de starea sau situația sa [6, p. 149].

Prin urmare, examinând redacția actuală a legii civile în scopul identificării criteriilor ce au stat la baza selectării categoriilor de persoane majore supuse ocrotire juridice speciale, constatăm că acestea sunt:

- persoana suferă de o boală mintală;
- suferă de anumite deficiențe:
 - fizice;
 - psihice;
 - psihologice.

Cu toate că aceste categorii de persoane, în conceptul legislației civile de până la 1 martie 2019, erau considerate fără capacitate de exercițiu, mai corect spus, lipsite de această capacitate, actualmente ele pot exercita unele drepturi de sine stătător așa cum o pot face minorii în vârstă de la 7 până la 14 ani, deci, ca și ei, au capacitate restrânsă de exercițiu. Prin urmare, ca și minorii, persoanele cu deficiențe fizice, mintale sau psihologice, beneficiază de ocrotire juridică sub forma tutelei și curatelei garantate de lege, instituite, asigurate și supravegheate de instanța de judecată (măsuri judiciare), dar și de unele măsuri alternative (măsuri de ocrotire contractuale).

Ce ar mai fi important de menționat în contextul compartimentului de față, că rațiunea instituirii măsurilor de ocrotire juridică a categoriilor de

persoane avute în discuție nu se leagă doar de lipsa sau deplinătatea discernământului persoanei, ci și de un șir de alte condiții, cum ar fi: gradul de incapacitate fizică a persoanei, precum și de starea ei emoțională. Or, deși ambele categorii de persoane (cu deficiențe fizice și psihologice) au discernământ (aptitudinea de a înțelege esența și valoarea raporturilor juridice în care s-ar putea angaja), în cazul deficiențelor fizice, persoana nu poate realiza singură acțiunile intenționale, din cauza vârstei sau a dezabilităților locomotorii.

În cazul persoanelor cu deficiențe psihologice, deși dispun de discernământ, acesta poate fi afectat temporar de starea psihologică precară, din cauza căreia poate lua decizii în defavoarea ei, de natură să-i prejudicieze interesele, considerent din care necesită a fi asistată la luarea deciziilor în momente grele pentru ea din punct de vedere psihologic.

Evident, de fiecare dată, la aprecierea situațiilor ce impun instituirea măsurilor de ocrotire a persoanei majore din categoria arătată, instanța de judecată trebuie să i-a în considerare un șir de împrejurări ce ar proba pericolul afectării intereselor ei, respectiv, necesitatea instituirii măsurii de ocrotire – de aceea o parte din ele sunt măsuri de ocrotire judiciară.

Principiile ocrotirii persoanei fizice majore

La baza reglementării instituției ocrotirii persoanei fizice majore cu deficiențe fizice, mintale sau psihologice, de altfel, ca și în cazul fiecărei instituții a dreptului, stau anumite principii cu statut de idei călăuzitoare și obligatorii pentru atingerea scopului urmărit.

Pentru instituția ocrotirii persoanelor avute în discuție, principiile, deși într-un mod haotic și implicit, sunt reglementate prin art. 65 alin. 4-7 CC, pe care vom încerca să le evidențiem:

Principiul legalității presupune, pe lângă faptul, că măsurile de ocrotire a persoanei majore sunt strict reglementate prin lege, ele se instituie și se exercită în condițiile respectării drepturilor și libertăților fundamentale și a demnității persoanei;

Principiul garantării interesului, bunăstării și autonomiei persoanei ocrotite. Or, potrivit art. 65 alin. 4, fraza a II-a CC, măsurile de ocrotire urmăresc interesul și bunăstarea persoanei în privința căreia se instituie și favorizează, pe cât este posibil, autonomia acesteia;

Principiul legitimității și proporționalității imixtiunii în viața privată. Viața sexuală constituie o componentă a vieții private și a libertății individuale, iar orice restricție a acesteia trebuie să fie legitimă, adecvată și proporțională scopului urmărit (art. 65 alin. 5 CC);

Principiul priorității dorințelor și sentimentelor persoanei ocrotite. La luarea oricărei decizii care vizează persoana în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire (persoana ocrotită) sau interesele patrimoniale ale acesteia, instanța de judecată, autoritatea tutelară și persoana însărcinată cu ocrotirea (asistentul, mandatarul împuternicit prin mandat de ocrotire în

viitor, ocrotitorul provizoriu, curatorul, tutorele, membrii consiliului de familie) vor acorda prioritate dorințelor și sentimentelor persoanei ocrotite, exprimate de sine stătător sau, la solicitarea acesteia, cu ajutorul persoanei de încredere. Dorințele și sentimentele persoanei ocrotite vor avea prioritate, chiar dacă sunt susceptibile de a expune persoana ocrotită unui anumit risc, cu excepția cazului în care ea se expune unui risc grav ce nu poate fi diminuat prin întreprinderea anumitor măsuri suplimentare;

Principiul garantării dreptului la alegerea persoanei ce va exercita ocrotirea. Persoana de încredere este orice persoană aleasă liber de către persoana ocrotită pentru a fi asistată în comunicare. În absența unei alegeri, persoana de încredere, solicitată de persoana ocrotită, va fi desemnată de către centrul comunitar de sănătate mintală.

Formele de exercitare a măsurilor de ocrotire a persoanei majore

Spre deosebire de formele de realizare a ocrotirii persoanelor majore cu deficiențe mintale, prevăzute de Codul civil în redacția de până la 1 martie 2019, actualmente, acestea și-au găsit o diversificare similară celor din multe state europene și nu numai.

Deci, în temeiul art. 65 alin. 3 CC, măsurile de ocrotire pot fi:

- **contractuale** (*contractul de asistență, mandatul de ocrotire în viitor*); și
- **judiciare** (*ocrotirea provizorie, curatela, tutela*).

Ocrotirea persoanei majore prin măsuri de ordin contractual

După cum spuneam, pentru diversificarea formelor de realizare a ocrotirii persoanelor majore aflate în dificultate, legiuitorul pune la dispoziția acestora mai multe mijloace juridice, dintre care unul este cel de ocrotire prin încheierea unui contract cu persoana autorizată în prestarea unor asemenea categorii de servicii. Și aici, posibilitățile se diversifică, persoana fiind în drept să aleagă între încheierea unui *contract de asistență cu ocrotitorul autorizat* care să o reprezinte în permanență sau să încheie și un *contract de asistență la necesitate*, concomitent sau separat, precum să încheie un *contract de mandat de ocrotire în viitor*.

Ocrotirea persoanei fizice în baza contractului de asistență

Așadar, în acest compartiment vom discuta despre ocrotirea persoanei fizice majore în baza contractului încheiat cu ocrotitorul autorizat, potrivit căruia o va asista în permanență la toate activitățile de reprezentare a intereselor ei, atât în privința persoanei, cât și a patrimoniului ei.

În pofida faptului că legiuitorul în noua redacție a Codului civil admite ocrotirea persoanei majore prin contract de către o persoană alta decât tutore sau curator, această persoană nu poate fi oricine, ci o persoană autorizată în condițiile legii. De regulă, la această formă de ocrotire poate recurge persoanele cu deficiențe psihice sau psihologice, doar ele au capacitate civilă de a încheia o asemenea categorie de contract de sine stătător. Evident, un asemenea contract poate fi încheiat în numele persoanei majore cu deficiențe min-

tale de către o persoană desemnată de centrul comunitar de sănătate mintală.

Pentru ca o persoană să poată presta servicii de ocrotire juridică unei persoanei fizice majore din categoria celor enumerate mai sus, înainte de toate, trebuie să obțină o autorizație în acest sens. Or, potrivit art. 67 alin. 2 CC, autorizația de ocrotitor autorizat poate fi solicitată de către persoana fizică cu capacitate deplină de exercițiu, de instituția de tratament sau de instituția socială, precum și de asociația obștească care, conform statutului, are ca principal gen de activitate apărarea drepturilor și intereselor persoanelor cu boli mintale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice. Autoritatea abilitată să autorizeze, condițiile și modul de autorizare și de desfășurare a activității de ocrotitor autorizat se stabilesc prin regulament aprobat de Guvern.

De regulă, toate formele de ocrotire a persoanei fizice se realizează cu titlu gratuit, ori acesta este un principiu declarat expres de legea civilă în materie (vezi art. 58 din CC).

Tot, de regulă, și ocrotirea persoanei de către ocrotitorul autorizat în baza contractului de asistență, se exercită cu titlu gratuit, dacă în el nu se stabilește contrariul, adică titlu oneros. Or, potrivit art. 72 alin. 6 al CC, *mandatul de ocrotire în viitor și contractul de asistență sunt cu titlu gratuit, dacă nu s-a stipulat altfel*, iar în alin. 1 al aceleiași norme, se spune că persoanele, altele decât ocrotitorul autorizat, exercită cu titlu gratuit măsurile de ocrotire judiciară. Rezultă de aici, că ocrotitorul autorizat poate presta servicii de asistență persoanelor majore cu deficiențe fizice, mintale și psihologice, contra plată.

Prin urmare, dacă măsura de ocrotire judiciară se exercită de către un ocrotitor autorizat, finanțarea se face total din contul persoanei ocrotite. În cazul în care finanțarea măsurii de ocrotire exercitate de către un ocrotitor autorizat nu poate fi asigurată integral de către persoana ocrotită, aceasta se va asigura de către stat, în limitele și în condițiile legii. Cu titlu de excepție, consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate să autorizeze alocarea unei remunerații ocrotitorului autorizat pentru îndeplinirea unui act sau unui șir de acte, cerute prin măsura de ocrotire și care implică eforturi pe o perioadă îndelungată sau sunt de o complexitate înaltă, remunerație care ar completa sumele percepute în regim obișnuit, numai dacă acestea se adevăresc a fi insuficiente. Această remunerație se plătește din contul persoanei ocrotite.

Specific contractului de asistență a persoanei majore aflate în dificultate, fizică, mintală sau psihologică este faptul că acesta poate fi rezoluționat oricând. Astfel, orice parte a contractului de asistență poate declara rezoluțiunea fără motive. În cazul instituirii unei măsuri de ocrotire judiciare, instanța de judecată pronunță rezoluțiunea contractului de asistență (art. 75 CC).

În situația în care o persoană din cauza unei deficiențe fizice sau psihice, inclusiv și psihologice sau din necunoașterea esenței juridice a unor acte

pe care urmează a le încheia, la luarea deciziei de angajare în raporturi juridice prin acestea, poate încheia un contract de asistență cu o altă persoană, care poate fi și un ocrotitor autorizat, în baza căruia va fi asistată doar la luarea unor decizii, fără a beneficia de asistență permanentă (ocrotire).

Baza juridică a acestei posibilități se conține în prevederile art. 74 din Codul civil (asistența la luarea deciziei) potrivit căruia, *dacă o persoană are nevoie de ocrotire doar prin asistență la luarea deciziei, aceasta poate să încheie un contract de asistență cu persoana care dorește să o ofere (asistentul¹)*.

Persoana poate avea unul sau mai mulți asistenți. Prin contractul de asistență, asistentul se obligă să fie prezent la încheierea actelor juridice și la luarea altor decizii de către persoana ocrotită, să-i ofere informația și consultația necesară și să o ajute în comunicarea cu terții, indiferent de forma de comunicare. Dacă persoana ocrotită încheie un act juridic în formă scrisă sau autentică, asistentul poate contrasemna, cu indicarea calității și naturii asistenței acordate.

Regulă. *Contractului de asistență i se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale cu privire la mandat, însă calitatea de asistent nu acordă împuternicirea de a reprezenta persoana ocrotită, în sensul că nu o poate reprezenta în fața instanței, acest lucru fiindu-i permis, în principal, doar persoanei ce deține licență în acest sens (avocatului).*

Ocrotirea prin mandat de ocrotire în viitor

Trăind în lumea riscurilor și a neprevăzutului, când nu poți fi sigur de ce se întâmplă mâine, mai ales în planul capacității psihice, mai nou (în redacția Codului civil de după 1 martie 2019) legiuitorul creează o bază legală ce ar permite persoanei predispuse la eventuale tulburări psihice sau psihologice ori, pur și simplu, pentru propria siguranță, să încheie un contract de mandat prin care să fie ocrotită în viitor. Este un fel de ocrotire de natură privată, alta decât cea garantată de stat, similară ocrotirii prin instituția ocrotitorului autorizat, dar care se aplică pentru viitor.

Așadar, potrivit art. 76 al Codului civil, persoana fizică care a atins majoratul sau care a dobândit capacitate deplină de exercițiu pe altă cale legală poate împuternici unul sau mai mulți mandatar să o reprezinte în situația în care, în urma unei boli mintale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, ea nu își va putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile ori exprima voința.

Dacă mandantul a împuternicit mai mulți mandatar, el poate decide ca aceștia să acționeze împreună, concomitent, separat sau doar pentru a înlocui un alt mandatar. Mandatului de ocrotire în viitor i se aplică dispozițiile legale cu privire la mandat și dispozițiile legale cu privire la reprezentare în măsura în care nu sunt incompatibile cu dispozițiile secțiunii din Codul civil ce regle-

¹ Partea la contract obligată a presta serviciu de asistență este numită generic – asistent pentru a face diferența între persoana cu statut de ocrotitor legal care, în esență, oferă tot asistență, dar într-un format mai larg și de durată.

mentează instituția mandatului de ocrotire în viitor.

Părțile între care se încheie contractul de mandat cu privire la ocrotirea în viitor sunt: *mandantul* (persoana cu capacitate deplină de exercițiu care solicită ocrotire în viitor) și *mandatarul* (persoana care va exercita în viitor ocrotirea).

Mandatarul. În ce privește mandatarul persoană fizică (subiectul care va exercita în viitor ocrotire) față de ea legea nu impune anumite condiții (să fie autorizată, pregătită în acest domeniu sau să facă parte din cadrul unei instituții specializate), decât să dispună de capacitate deplină de exercițiu și să îndeplinească condițiile legale pe care trebuie să le îndeplinească tutorele (art. 80 alin. 3 din Codul civil). Însă, în privința mandatarului, persoană juridică, se impune ca aceasta să dețină calitate de ocrotitor legal (art. 80 alin. 1 CC).

Mandantul (persoana care solicită ocrotire în viitor). Față de mandant, legea stabilește anumite reguli ce urmează a fi întrunite, în funcție de persoana care solicită ocrotirea în viitor, precum și stabilește interdicții pentru anumite categorii de persoane ce ar intenționa să încheie un asemenea contract. În acest sens, persoana în privința căreia a fost instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei nu poate încheia un mandat de ocrotire în viitor nici personal, nici prin reprezentant (art. 76 alin. 4 CC).

Așadar, pot încheia contracte de mandat de ocrotire în viitor toate persoanele capabile, indiferent de vârstă și de calea pe care au dobândit capacitate deplină de exercițiu, pentru ele sau pentru copiii lor minorii. Or, în temeiul art. 77 din CC, *părinții sau părintele supraviețuitor, care nu au fost supuși măsurii de ocrotire judiciare sub forma tutelei sau curatelei și care exercită ocrotirea părintească asupra copilului minor ori și-au asumat îngrijirea materială și morală a copilului adult, pot împuternici unul sau mai mulți mandadari să reprezinte acest copil în situația în care, în urma unei boli mintale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, copilul nu își va putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile ori exprima voința.*

Mandatul de ocrotire în viitor a copilului produce efecte în cazul în care părinții fie sunt decedați, fie, în urma unei boli mintale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu își pot, în mod deplin, conștientiza acțiunile ori exprima voința.

Mandatului de ocrotire în viitor a copilului i se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale cu privire la mandatul de ocrotire în viitor [6, p. 158].

Cu titlu de particularitate, persoana în privința căreia a fost instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma curatelei poate încheia un mandat de ocrotire în viitor cu acordul curatorului (art. 76 alin. 3 CC).

În funcție de diversitatea situațiilor și categoriilor de subiecți care vor recurge la încheierea unui mandat de ocrotire în viitor, legiuitorul a stabilit și o diversitate a formei actelor juridice prin care acesta se poate materializa și produce efecte juridice. Prin urmare, în anumite cazuri, mandatul poate fi

încheiat sub forma unei procure, în altele, sub formă de contract, în privința unor subiecți (copii) se impune forma autentică a contractului, iar în toate cazurile enumerate, forma scrisă.

Mandatul de ocrotire în viitor care a început să producă efecte înce-tează în cazul:

a) decesului persoanei ocrotite sau al instituirii unei măsuri de ocroti-re judiciare în privința acesteia, dacă hotărârea instanței de judecată nu pre-vede altfel;

b) decesului mandatarului persoană fizică sau al instituirii unei măsuri de ocrotire judiciare în privința acesteia;

c) intentării procedurii de insolabilitate față de mandatarul persoană juridică sau al lichidării acesteia;

d) pierderii de către mandatar a calității de ocrotitor autorizat;

e) revocării mandatului de ocrotire în viitor prin hotărâre judecăto-rească.

Ținând seama de complexitatea subiectului abordat, respectiv de ri-gorile impuse față de scrierea unui articol științific, în special, pe segmentul volumului acestuia, am decis ca instituția ocrotirii judiciare a persoanei fizice majore să fie cercetată în conținutul altei lucrări.

Referințe bibliografice:

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 18.08.1994, nr. 1.
2. Codul Civil al Republicii al Moldova, adoptat prin Legea nr.1107-XV din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 22.06.2002, nr. 82-86.
3. Codul civil al Republicii Moldova, aprobat prin Legea R.S.S. Moldovenești din 26 decembrie 1964. Veștile Sovietului Suprem al R.S.S. Moldovenești, 1964, nr.36.
4. Codul civil al României, aprobat prin Legea 71/2011, republicată. În: Mo-nitorul oficial al României, 15.07.2011, nr. 505, art. 916 alin. 1.
5. Гражданский кодекс Российской Федерации часть 2, от 22 декабря 1995 года. N.14-ФЗ от 26 января 1996 г.
6. Ardelean Grigore. Drept civil. Persoana fizică. Persoana juridică. Ed. Car-tea Militară. Chișinău, 2021, p. 91.
7. Drept civil. Persoanele. Coordonator, I. Trofimov. Tipografia Elena. Chișinău, 2004.
8. Baieș S., Roșca N. Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică. Ed. Cartier juridic. Chișinău, 2004.
9. Lupan E., Pop I.S. Tratat de drept civil Persoanele. Ed. C.H. Beck, București, 2007.